

Omavalvontaohjelma – Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

13.6.2025

ITÄ-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS
RÄDDNINGSVÄRKET I ÖSTRA NYLAND

Sisällys

Omavalvontaohjelma – Itä-Uudenmaan pelastuslaitos	1
1 Omavalvonta	2
2 Omavalvonnassa huomioitava palvelutuotanto	2
3 Omavalvonnan kohteet	3
4 Omavalvonnan toteutus ja seuranta.....	4
5 Omavalvonnan mittareita	5

1 Omavalvonta

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 16§) velvoittaa, että hyvinvointialueen on kyseisen lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen sekä varmistettava palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen omavalvontaohjelma on osa hyvinvointialueen omavalvontaa ja on yksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen omavalvontaohjelman liitteistä. Pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmassa kuvataan pääasiallisesti lakisääteiset pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn palvelut sekä niiden omavalvonta. Näitä palveluita tuottavat pääasiassa pelastustoiminnan ja riskienhallinnan vastuualueet, mutta myös pelastustoimen johdon vastuualueen varautumis- ja turvallisuusyksikkö. Ensihoidon vastuualueiden palveluiden omavalvonta toteutetaan ensisijaisesti HUS-Yhtymän omavalvonnan kautta.

Omavalvontaohjelman tarkoituksena ja tavoitteena on palveluiden saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden varmistamisen ohella tukea palveluiden kehittämistä. Omavalvonnan avulla pyritään siis takaamaan ja varmistamaan palvelutasopäätöksen mukainen laadukas, tehokas ja vaikuttava palvelutuotanto. Omavalvontaohjelma ja sen perusteella tehtävät havainnot sekä niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

2 Omavalvonnassa huomioitava palvelutuotanto

Hyvinvointialueen on lakisääteisessä toiminnassaan varmistettava tehtäviensä lainmukainen ja laadulliset vaatimukset täyttävä hoitaminen.

Pelastuslain 27 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen huolehdittavia tehtäviä ovat:

- Ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä turvallisuusviestintä
- Valvontatehtävät
- Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteista sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä
- Pelastustoimintaan kuuluvat tehtävät

Huomioitavaa on, että pelastuslaissa on muualla säädetty kuitenkin myös muista tehtäviä, joita pelastuslaitoksen on suoritettava, esimerkiksi palontutkinta ja onnettomuuskehityksen seuranta.

Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty kemikaaliturvallisuuslaissa kemikaaleihin liittyviä valvontatehtäviä, kun kyseessä on:

- Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi tai säilytys

- Yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä tai luovutuksesta yksityiseen kulutukseen
- Räjähdeiden ja vaarallisten kemikaalien käyttö erikoistehosteina yleisötilaisuuksissa tai yleisessä kokouksessa

Omavalvontaohjelma ja sen perusteella toteutettava omavalvonta pohjautuu hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Palvelutasopäätöksessä on päätetty alueen pelastustoimen toteuttamien palveluiden palvelutaso. Näin omavalvonta kohdistuu pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien sekä palvelutasopäätöksessä päätettyjen palveluiden ja niiden tason muodostaman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

Omavalvonnassa seurattavat saatavuus-, laatu- ja vaikuttavuusmääritelmät perustuvat palvelutasopäätöksessä päätettyihin palvelutuotantoa ohjaaviin linjauksiin ja sekä niiden perusteella laadittuihin toimintaa määrittäviin ja ohjaaviin suunnitelmiin valtakunnallinen ohjaus huomioiden. Palvelutasopäätöksessä kirjatusti pelastuslaitoksen omavalvonnan keskeinen sisältö muodostuu:

- Palveluiden suunnittelun kuvauksesta
- Palveluiden toteutuksesta ja saatavuudesta
- Palveluiden seurannasta ja arvioinnista
- Poikkeamien tunnistamisesta
- Tiedon hyödyntämisestä

3 Omavalvonnan kohteet

Pelastustoimen tehtävät ja palvelut perustuvat tarkkaan lainsäädännölliseen perustaan. Tehtävien ja palveluiden toteutusta ohjaavat lainsäädännön ja palvelutasopäätöksen puitteissa tarkasti erilaiset suunnitelmat sekä ohjeet. Palvelutasossa ja toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa ja ohjeissa on huomioitu alueellinen riskianalyysi sekä pelastustoimen kansallinen ohjaus. Palvelutasopäätös ja toimintaa eri tasoilla ohjaavat asiakirjat sisältävät myös vaatimuksia palveluiden saatavuudelle, laadulle ja vaikuttavuudelle.

Lakisääteisten ja palvelutasopäätöksessä päätettyjen pelastustoimen palveluiden lisäksi pelastuslaitos tuottaa hyvinvointialueella varautumisen ja turvallisuuden palveluita. Näin omavalvonnan kohteet voidaan tiivistää kokonaisuuden sekä voimassa olevan palvelutasopäätöksen perusteella seuraavalla ryhmittelyllä:

- Palvelutuotannon ja toiminnan suunnittelun perusteet ja sitä määrittävät asiakirjat
 - Lainsäädännön toteutuminen
 - Riskianalyysi
 - Palvelutasopäätös
- Palvelutuotantoa määrittävät ja ohjaavat asiakirjat
 - Pelastustoimen valtakunnallinen ohjaus
 - Pelastuslaitoksen toimintasuunnitelmat ja -ohjeet
- Palvelutuotannon toteutus ja sen laadulliset vaatimukset
 - Onnettomuuksien ehkäisypalvelut
 - Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
 - Palontutkinta

- Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- Onnettomuuskehityksen seuranta
- Valvontatoiminta
- Pelastustoiminnan palvelut
 - Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä
 - Pelastustoiminta ja siihen varautuminen
 - Pelastustoiminnan suunnitelmat
 - Pelastustoiminnan vapaaehtoistoiminta
- Varautumisen ja turvallisuuden palvelut
 - Väestönsuojeluun varautuminen
 - Varautumisen ja turvallisuuden palvelut

Edellä kuvattu muodostaa omavalvonnan perustan. Omavalvonnalla tehdään havaintoja palveluiden toteutuksesta suhteessa lainsäädäntöön sekä palveluille asetettuihin laatu-, saatavuus- ja vaikuttavuusvaatimuksiin. Omavalvontaa tukee myös saatavat palautteet ja asiakaskokemukset.

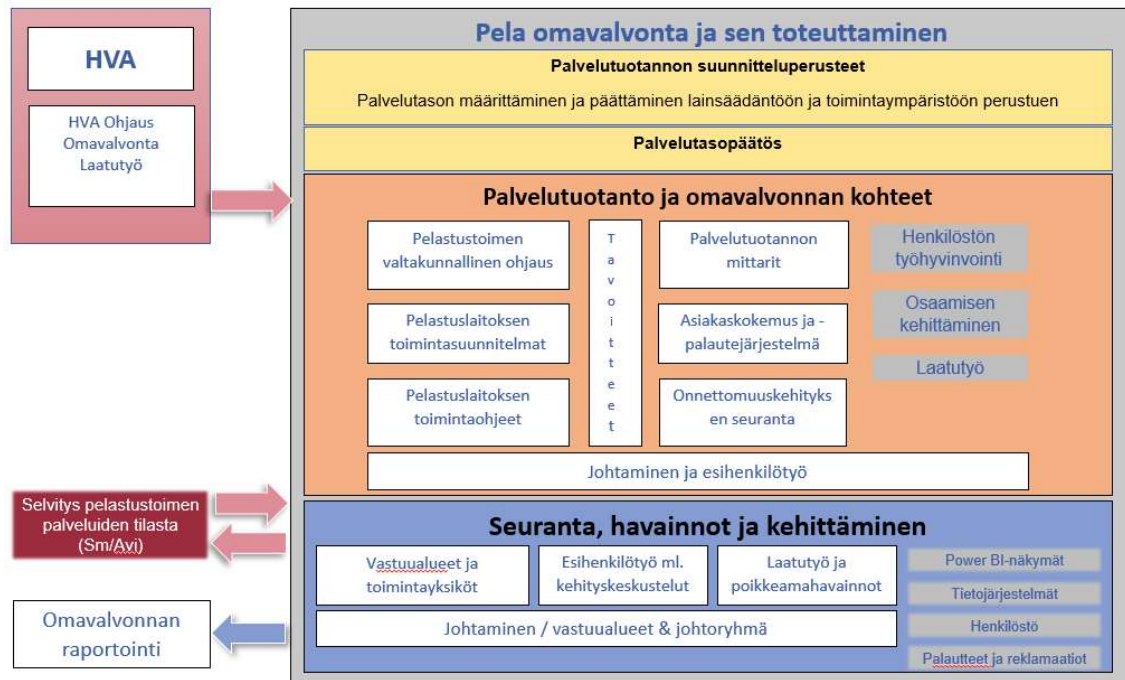
Lisäksi omavalvontaan liittyvät sitä tukien myös yleisesti laatutyö ja tiedolla johtaminen. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ja siten pelastuslaitoksellakin on käytössään laadunhallintajärjestelmä. Tiedolla johtamisessa puolestaan keskeistä on se, mitä tietoa palvelutuotannosta kerätään, miten sitä analysoidaan ja hyödynnetään. Tietoa voidaan omavalvonnassa hyödyntää seuraamalla sen perusteella palvelutuotannon tilaa ja laatuvaatimusten täyttymistä sekä kehittää ja ohjata palvelutuotantoa.

4 Omavalvonnan toteutus ja seuranta

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukaan omavalvonta on toteutettava osana tehtävien ja palveluiden järjestämistä ja tuottamista. Omavalvontaa ei siten suoriteta erillisenä tai irrallisena toimintona vaan se on kiinteä osa palvelutuotantoa ja sen seurantaa.

Omavalvonnan toteuttaminen on integroitu osaksi palvelutuotantoa ja koostuu siten useammasta osakokonaisuudesta. Omavalvonnan toteuttamisen keskiössä ovat palvelutuotantoa määrittävät sekä ohjaavat asiakirjat ja niiden ajantasaisuus, palvelutuotannon seuranta ja mittarit, laatutyö ja -toiminta sekä asiakaspalaute- ja asiakaskokemustieto. Omavalvontaan on liittymäkohtia myös henkilöstön työhyvinvoinnilla ja osaamisella sekä johtamisella ja esihenkilötyöskentelyllä. Omavalvonnan periaate on kuvattu alla olevassa kuvassa tarkemmin.

Alla olevassa kuvataan pelastuslaitoksen (pela) omavalvonta ja sen toteuttamiseen liittyvät elementit ja osatekijät sekä liityntä hyvinvointialueen (hva) omavalvontaan.

Omavalvontaohjelmaa toteutetaan kiinteänä osana palvelutuotantoa ja sen johtamista normaalin toiminnan seuraamisen osana, keinoilla ja työkaluilla. Edellä mainituista johtuen omavalvontaa tehdään pääasiallisesti vastuualueittain. Vastuualueet määrittelevät havaituille puutteille tai epäkohdille kehittämis- tai korjaustoimenpiteet, vastuualue tiedottaa pelastuslaitoksen johtoryhmää havainnoista sekä toimenpiteistä ja johtoryhmä käsittelee ne. Erityisen merkittävät tai luonteeltaan koko pelastuslaitosta koskevat puutteet tai epäkohdat voidaan siirtää vastuualueen käsittelystä suoraan pelastuslaitoksen johtoryhmän käsittelyyn.

Omavalvonnan toteuttamisesta ja tehdyistä havainnoista raportoidaan sekä tiedotetaan pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen verkkosivuille vuosittain vuodesta 2025 alkaen.

5 Omavalvonnan mittareita

Omavalvontaa tarkastellaan seuraavien yleisten kokonaisuuksien kautta sekä jäljempänä mainittujen vastuualue- ja palvelukohtaisten mittareiden perusteella.

- Palvelutasopäätös sekä palvelutuotantoa ohjaavien asiakirjojen ajantasaisuus ja toimintaan liittyvät tavoitteet ja vaatimukset sekä näiden seuranta
- Itsearviointit, sisäiset auditoinnit sekä ulkoinen auditointi
- Vastuualuekohtaisesti palvelutuotannosta saatavat ja kerättävät asiakaspalautteet ja asiakaskokemukset

Onnettomuuksien ehkäisypalvelut:

- Palvelut toteutetaan onnettomuuksien ehkäisy suunnitelman mukaisesti
 - Työohjeistuksen ajantasaisuus, saatavuus ja kattavuus

- Asioiden käsittely ilman aiheetonta viivytystä
- Palvelutuotannon määrälliset tavoitteet
 - Määräaikainen valvonta 100 % (noin 50 % per H1 ja H2)
 - Turvallisuuskoulutus 3 % alueen väestömäärästä
 - Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmän piirissä olevien kohteiden tavoittaminen ja kontaktointi
- Palontutkinta (2-tason tutkinta) suoritetaan vähintään kaikissa tutkintakynnyksen ylittävissä tapauksissa
- Asiakaspalautteet ja reklamaatiot

Pelastustoiminnan palvelut:

- Pelastustoiminnan palvelut pohjautuvat toimintaympäristö- ja riskianalyysiin ja ne järjestetään vastualueen toimintaohjeen mukaisesti
 - Työohjeistuksen ajantasaisuus, saatavuus ja kattavuus
- Tehtävän edellyttämän suorituskyvyn toimintavalmiusaika noudattaa kansallisesti määritellyjä tavoiteaikoja
- Palveluiden kehittämisessä huomioidaan riskianalyysin lisäksi harjoitustoiminnan esille tuomat tarpeet
- Asiakaspalautteet ja reklamaatiot

Varautumisen ja turvallisuuden palvelut:

- Väestönhälytinverkoston kattavuus
- Väestönhälytinverkoston toimintakunnon ja laajennustarpeiden seuranta
- Varautumis- ja henkilöturvallisuuskoulutuksen toteuttaminen hyvinvointialueen yksiköille koulutuslinjauksen mukaisesti